

УДК 343.98+349
DOI: 10.31733/17-03-2023-717-718

Сергій КУШНІР
здобувач кафедри кримінального
процесу Національної академії
внутрішніх справ

АГРАРНЕ РЕЙДЕРСТВО: ЙМОВІРНІ ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ

Аграрне рейдерство це дуже небезпечне явище для економіки країни, яке має суттєвий вплив на зниження інвестиційної привабливості аграрного сектору й загрожує дискредитацією земельної реформи. При цьому, через запровадження ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення, проблема подолання аграрного рейдерства зараз стає ще більш актуальною.

Зауважимо, що перші запобіжні заходи з протидії аграрному рейдерству й запровадженню прозорості в земельній сфері вже реалізовані Верховною Радою України. Зокрема, у 2018–2020 рр. було ухвалено закони щодо протидії рейдерству й захисту прав власності [1].

Проте, починаючи з 24 лютого 2022 року, в Україні триває воєнний стан. На жаль, в такий складний період ризик рейдерських атак особливо високий. За таких умов важливо забезпечити стабільну роботу бізнесу на тих територіях, де не ведуться активні бойові дії. Це передусім стосується компаній, що працюють в аграрній сфері, оскільки забезпечення продовольчої безпеки є одним із ключових завдань держави на найближчі декілька років.

Так, після початку війни українські аграрії зіткнулися з небаченими до цього часу труднощами: затримкою початку посівного сезону, різким підвищенням цін на насіннєві матеріали, добриво та паливо, порушенням логістичних зв'язків, зменшенням кількості робочої сили, припиненням роботи державних реєстрів, що на певний час унеможливило купівлю-продаж землі та укладення чи переукладення договорів оренди, неможливістю працювати у нічний час, зумовленою комендантською годиною та ще безліччю інших.

До того ж, як ніколи гостро постало питання протидії аграрному рейдерству, особливо зважаючи на масове захоплення врожаю та сільськогосподарської техніки на окупованих територіях [2].

Відомо, що способи аграрного рейдерства та механізми рейдерських атак мають різні форми, втім завжди базуються на недоліках законодавства. В більшості випадків рейдери діють виключно за законом, використовуючи законодавчі лазівки і прогалини, організують скупку боргів підприємства, намагаються тимчасово погіршити економічне і фінансове становище, шукають недоліки, якими можна скористатися: допущені порушення законодавства у договорах, недоліки статутів чи інших внутрішніх документів тощо [3].

Водночас, рейдерські атаки виокремлюються комбінацією різних способів, диверсифікацією підходів, гнучким пристосуванням до змін в законодавстві та ситуації в конкретному регіоні.

Узагальнюючи численні публікації різних фахівців у сфері земельних відносин можна виділити такі способи аграрного рейдерства:

встановлення юридичного контролю над юридичною особою (корпоративними правами) орендаря;

шахрайське набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення або ж права користування ними;

захоплення врожаю та сільськогосподарської техніки на окупованих територіях;

використання недоліків чинної системи реєстрації прав;

укладення нових договорів з власниками щодо орендованих земельних ділянок;

комплексна рейдерська атака з застосуванням фізичної сили тощо.

Отже, які все ж таки способи протидії з наведеними вище явищами?

Так, починаючи з 24 лютого 2022 року, з моменту введення воєнного стану в Україні з'явилися нові ризики, на які необхідно реагувати належним чином. Для посилення захисту бізнесу, фізичних осіб та їх майна, а також, щоб спростити роботу аграрних підприємств у частині отримання земельних ділянок і державної реєстрації прав на них та водночас захистити такі компанії від рейдерських атак, Верховна Рада прийняла низку важливих

законів, ключовими серед яких є Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» від 24.03.2022 р. № 2145-IX та Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству» від 12.05.2022 № 2255-IX [4].

Видається, що досить ефективною превентивною функцією протидії аграрному рейдерству є правильне оформлення документів на землю та інше майно підприємства. Тому важливо, щоб орендні правовідносини було оформлено належним чином з урахуванням вимог до укладення договорів, що застосовуються, у тому числі, під час воєнного стану.

У підсумку зазначимо, що ухвалення низки антирейдерських законів надасть змогу істотно зменшити проблему рейдерських атак. Проте рейдери не стоять на місці і користуються іншими способами заволодіння активами агрокомпаній. Саме тому, ми переконані, що заходами протидії аграрному рейдерству можуть слугувати: публічність у медіа; громадський резонанс; відкритість і публічна активність; кваліфікований юридичний супровід всього процесу; активна протидія шляхом контратаки на ключових осіб або на замовників атаки; допомога у боротьбі з боку довірених осіб і організацій.

1. Практичні рекомендації із запобігання і протидії аграрному рейдерству: URL:https://farmer.dp.ua/wp-content/uploads/Agro-Raid_web.pdf.

2. Кавчук А. Протидія аграрному рейдерству в умовах воєнного стану: URL: https://uz.ligazakon.ua/magazine_article/EA015779.

3. Поліводський О., Кобилянський В., Юхновський О. Юридична безпека у земельних відносинах. Національна асоціація адвокатів України. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/5ee8ff206cdf1023999043.pdf>.

4. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству : Закон України від 12 трав. 2022 р. № 2255-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2255-20#Text>.

УДК 347+342.7

DOI: 10.31733/17-03-2023-718-719

Артем МАРЦАФЕЙ

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності

Науковий керівник:

ст. викладач **Олександр ЗАХАРЧЕНКО**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРИВАТНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ У КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Приватно-правові відносини у контексті захисту прав людини – це важлива тема, яка вимагає уваги та дослідження. У даній тезі розглянемо основні правові аспекти цієї проблеми та можливі шляхи її вирішення.

Приватно-правові відносини є взаєминами між фізичними та юридичними особами, які базуються на приватному праві. Ці відносини можуть включати питання, пов'язані з власністю, контрактами, спадковим правом, трудовим правом та іншими аспектами повсякденного життя. У контексті захисту прав людини, приватно-правові відносини можуть включати такі проблеми, як дискримінація, насильство, порушення прав власності, прав на працю, житло та освіту.[2]

Одним з найбільш актуальних правових питань, пов'язаних з приватно-правовими відносинами та захистом прав людини, є боротьба з дискримінацією. Дискримінація може мати різні форми та виявляється у різних сферах життя, таких як робота, освіта, доступ до товарів та послуг. Для боротьби з цією проблемою необхідно створений ефективний механізми захисту прав людини та забезпечення доступу до правосуддя.